

Carta a la direcció de La Vanguardia com a resposta a l'article de la Gemma Lienas

27 d'agost de 2026

Barcelona, 25 d'agost de 2026.

La transfòbia no és feminisme: Resposta a Gemma Lienas

El 22 d'agost de 2026, la Gemma Lienas publica a La Vanguardia un article que es presenta com una defensa serena del «feminisme clàssic» davant del «feminisme queer». No ho és. Sota l'aparença d'una lliçó d'història del feminisme, l'article fa dues coses que cap mitjà hauria de deixar passar sense resposta: insinua que el pensament queer legitima la pedofília, i nega l'existència de les persones trans i no binàries. Com a Observatori contra l'LGTBIfòbia, i seguint les tesis que la Bàrbara Ramajo desenvolupa a La transfòbia no és feminista, volem respondre-hi punt per punt.

El truc retòric del «Haga lista»

Lienas escriu que la teoria queer «cree que existen personas no binarias [...] que el sexo es elegible, y que es preciso validar todas las sexualidades no normativas y sus correspondientes prácticas. Haga lista: desde quienes gustan de practicar sexo a cambio de dinero hasta lo sadomaso, pasando por la pedofilia».

Aquesta frase no és una argumentació: és una tècnica retòrica ben coneguda i ben documentada, la del pànic moral. Consisteix a col·locar, dins d'una mateixa «llista», persones que exerceixen una identitat (ser no binari, ser trans) al costat de pràctiques delictives (la pedofília és un delicte, no una identitat ni una orientació). Barrejar-les no és descriure la realitat: és

fabricar una associació mental perquè el lector acabi relacionant «persona trans» amb «amença per als infants».

No és la primera vegada que aquest mecanisme s'utilitza contra un col·lectiu sexual minoritzat. Exactament el mateix argument —«si accepteu la desviació de la norma, després no podreu aturar cap desviació»— es va fer servir durant dècades contra l'homosexualitat, per negar drets civils, custòdies i feina a lesbianes i gais. Bàrbara Ramajo ho anomena precisament així: un argumentari que «calca fil per randa els arguments transfòbics (ultra)dretans», i que fa «incomprensible que algunes feministes puguin comprar» un discurs que, quan el fa servir la dreta ultra, totes reconeixem com a odi.

Citar Foucault i Gayle Rubin no salva l'argument. Rubin, a *Pensando el sexo* (1984), precisament critica els sistemes que jerarquitzen les sexualitats i tracten com a perilloses totes les que s'aparten de la norma —el mateix mecanisme que Lienas reproduceix contra les persones trans i no binàries. Convertir un text que analitza la construcció social de l'estigma sexual en una prova que «el queer defensa la pedofília» és una lectura de mala fe, no una lectura acadèmica.

Beauvoir no diu el que Lienas li fa dir

Lienas obre l'article citant Beauvoir: «No se nace mujer; aprendemos a serlo», per establir una frontera neta entre un sexe «immutable» (cromosomes, aparell reproductor) i un gènere que sí que canvia segons l'època i la cultura. El problema és que fa servir la frase per defensar exactament allò que la frase nega.

«No es neix dona, s'arriba a ser-ho» no és una manera elegant de dir «el sexe és biologia fixa i el gènere és cultura variable damunt seu». És una afirmació existencialista molt més radical: que «dona» no és una essència donada de naixement en absolut, sinó alguna cosa que es construeix a través de l'existència, de l'acció i de la relació amb el món. Beauvoir

escrivia abans que es formalitzés la distinció tècnica entre «sexe» i «gènere» tal com l'entenem avui (una distinció que arriba després, als anys setanta, des de la sexologia i la teoria feminista), i el seu projecte filosòfic —»l'existència precedeix l'essència»—desconfiava precisament de naturalitzar cap categoria humana, també la de «sexe».

És a dir: si es pren Beauvoir seriosament, la seva frase apunta cap a la idea que ser dona és un procés, un esdevenir, no un fet fixat des del naixement pels cromosomes; una idea molt més propera al que defensem avui les persones feministes trans-inclusives que a la partició rígida sexe-immutable/gènere-cultural que Lienas li fa dir. Citar Beauvoir per blindar precisament la frontera biològica que el seu pensament es dedicava a qüestionar és agafar una autora de referència i fer-li dir el contrari del que sostenia.

Butler tampoc no diu el que Lienas li fa dir

Lienas escriu que Butler, a *El género en disputa*, «cuestiona la binariedad del género» però que «olvida conectar el género con las estructuras de poder», de manera que la seva idea «solo se puede dar desde el privilegio». És exactament al revés, i qui hagi llegit Butler més enllà del títol ho sap: el poder, la norma social i la producció discursiva del subjecte són el nucli mateix del seu pensament, no un element que «oblidi». Tota la seva obra parteix precisament de Foucault per preguntar-se com el poder produeix els cossos i les identitats que després presenta com a «naturals».

El concepte central de Butler, la performativitat de gènere, no diu que cada persona esculli lliurement i arbitràriament, cada matí, quin gènere vol tenir, com si es tractés d'una decisió individual sense condicionants. Diu tot el contrari: que les categories de «dona» i «home» es produeixen i es reproduïxen mitjançant actes, normes i pràctiques socials reiterades al llarg del temps, dins d'una xarxa de poder que constreny, vigila i sanciona qui se n'aparta. És, de fet, un

concepte pensat per explicar per què el gènere se sent «natural» tot i ser una construcció: precisament perquè la repetició normativa n'esborra el caràcter construït, no perquè cada individu el triï lliurement des d'un buit de poder.

Reduir això a «elecció individual des del privilegi» –i il·lustrar-ho amb l'exemple de les dones afganeses sota el burca, com si Butler no hagués parlat mai de coerció, norma i violència– és una lectura tan pobre que resulta difícil no preguntar-se si Lienas ha llegit l'obra o només en repeteix un resum de tercera mà. En qualsevol cas, atribuir a una autora una tesi que és, literalment, l'oposada a la que defensa, no és una crítica legítima: és una tergiversació, i construir tot un argument sobre aquesta tergiversació invalida bona part del raonament que ve després.

Negar l'existència no és una posició «clàssica», és una violència

L'article dona per fet que «el sexe (cromosomas, aparato reproductor...) es inmutable» i que, per tant, les persones no binàries o fluides simplement «creuen» ser una cosa que no són. Aquí no hi ha debat teòric: hi ha una negació directa de l'experiència i l'existència de milers de persones, moltes de les quals militen des de fa dècades al mateix moviment feminista.

Com recorda Ramajo, les dones i lesbianes trans no són una novetat «postmoderna» que hagi «penetrat» el feminisme des de fora: fa dècades que en formen part activa, de l'activisme lesbofeminista als sindicats, passant per la lluita contra la violència masclista. Presentar-les com un cos estrany que amenaça «el feminisme de sempre» no és una lectura històrica, és una operació d'exclusió que inventa un enemic intern per no haver de mirar l'enemic real: el sistema heteropatriarcal que oprimeix dones cis, dones trans, lesbianes i persones no binàries alhora, encara que no de manera idèntica.

«Els desitjos no són drets»: una frase que amaga la pregunta real

Lienas tanca dient que les feministes clàssiques «no consideren que los deseos sean derechos». Formulats així, sona raonable. Però la pregunta que hauria de fer-se és una altra: de què estem parlant, exactament, quan algú demana que se li reconegui el seu nom, el seu gènere al DNI, l'accés a l'atenció sanitària o a no ser fet fora d'un lavabo? Això no és un «desig» en el sentit que ho és, per exemple, una fantasia sexual. És una condició material per poder viure sense por, treballar, tenir contracte de lloguer, anar als serveis mèdics. Emmarcar això com un caprici il·legítim que «conculca» els drets de les dones és, de nou, la mateixa retòrica que històricament s'ha fet servir contra qualsevol minoria que demanava ser tractada com a subjecte de drets i no com a excepció tolerada.

El feminisme no necessita triar entre dones cis i dones trans

El nucli de la tesi de Ramajo –i el que compartim des de l'Observatori– és que la transfòbia no és una variant legítima més dins del ventall feminista: és una renúncia als fonaments del feminisme. Un moviment que va néixer per denunciar que «biologia no és destí» no pot ara aixecar la biologia com a mur infranquejable per decidir qui compta com a dona i qui no. Un moviment que va néixer per denunciar la violència de qui decideix per un altre cos no pot ara reclamar-se el dret a decidir, en nom d'una altra persona, quina és la seva identitat vertadera.

L'aliança entre feminisme, lesbianisme i persones trans que proposa Ramajo no és un intent de «diluir» la lluita de les dones: és el reconeixement que totes aquestes lluites comparteixen l'arrel, encara que no la mateixa forma d'opressió. Fer creure que defensar els drets trans és «traïr» les dones és, precisament, l'argument que interessa a qui vol que dones cis, dones trans i persones LGTBIQ+ es barallin

entre elles en lloc de mirar juntes cap amunt.

Des de l'Observatori contra l'LGTBI-fòbia denunciem que un article amb aquest contingut es publiqui en un mitjà de referència sense cap contrast, i reclamem que es tracti la identitat de gènere amb el mateix rigor i la mateixa cura amb què La Vanguardia tractaria qualsevol altra informació sobre drets humans.

(Val a dir que dins dels feminismes hi ha, legítimament, debats no resolts sobre com articular sexe, gènere i drets en determinats àmbits. Aquest text no pretén tancar aquest debat, sinó denunciar dos elements concrets de l'article de Lienas que van molt més enllà d'un debat legítim: la insinuació pedòfila i la negació directa de l'existència de les persones trans i no binàries).

Lluïsa Fernández Giner, coordinadora de polítiques de dones LGBTI de l'Observatori Contra l'LGTBI-fòbia.

Adhesió de **Pau Gálvez Lot**, president del Front d'Alliberament Gai de Catalunya (FAGC).